

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 29. marts 2022
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Lea Elkjær Tarpgård
Sagsnr.: 2017-629-0123
Dok.: 2385429

NOTITS

om domme mv. afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og udtalelser fra FN's komitéer mod Danmark fra 1. marts 2021 til og med 17. marts 2022

1. Indledning

Danmark har tiltrådt en række individuelle klageadgange til internationale organer, herunder klageadgangen til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) samt til flere FN-komitéer.

Europarådets Ministerkomité har i anbefaling CM/Rec(2008)2 om effektive nationale procedurer for fuldbyrdelse af domme afsagt af EMD bl.a. anbefalet, at medlemsstaterne orienterer deres nationale parlamenter om opfyldelsen af domme afsagt af EMD i sager mod medlemsstaten.

Justitsministeriet udarbejder på denne baggrund årligt nærværende notits om domme mv. afsagt af EMD.

Med henblik på at give et samlet overblik over domme og udtalelser mod Danmark fra internationale organer omfatter notitsen endvidere udtalelser fra relevante FN-komitéer. Desuden omfatter notitsen sager, hvor Danmark har intervenseret som tredjepart i sager ved EMD mod andre medlemsstater.

2. Domme, afviste sager, afsluttede sager og verserende sager ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

EMD har fra 1. marts 2021 til 17. marts 2022 afsagt fire domme i sager mod Danmark. Endvidere er der seks sager mod Danmark, der er blevet afvist og

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

en enkelt, der er blevet afsluttet. Derudover er der en række verserende sager mod Danmark ved EMD, ligesom Danmark har intervenseret som tredjepart i verserende sager mod andre medlemsstater.

2.1. Domme

I sagen *M.A. mod Danmark* (sagsnr. 6697/18), fandt EMD ved dom af 9. juli 2021, at Danmark havde krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (herefter ”EMRK”) artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv ved at give en syrisk statsborger afslag på familiesammenføring med sin syriske ægtefælle under henvisning til, at klageren på ansøgnings-tidspunktet ikke havde haft opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 3 (midlertidig subsidiær beskyttelsesstatus) i 3 år (3-årsreglen). Sagen angik et principielt spørgsmål om fortolkningen af EMRK og blev behandlet af EMD’s Storkammer.

EMD bemærkede indledningsvist, at EMD ikke tidligere havde forholdt sig til, hvorvidt en lovbestemt venteperiode for familiesammenføring for flygtninge med midlertidig beskyttelsesstatus var i overensstemmelse med EMRK, og at dens prøvelse begrænsede sig til, om Udlændingenævnets afslag af 16. september 2016 på familiesammenføring under henvisning til 3-årsreglen indebar en krænkelse af EMRK artikel 8.

EMD fandt, at staterne har en vid skønsmargin ved fastsættelsen af venteperioder for familiesammenføring for flygtninge med subsidiær beskyttelse. EMD anførte dog samtidig, at staternes skønsmargin ikke er ubegrænset og skal undersøges i lyset af den pågældende foranstaltningens proportionalitet. Mens EMD ikke så nogen grund til at sætte spørgsmålstejn ved rationalet ved en venteperiode på 2 år (som er udgangspunktet efter EU’s familiesammenføringsdirektiv, som dog ikke gælder for subsidiært beskyttede), var det EMD’s opfattelse, at de uoverstigelige hindringer for at udøve familielivet i hjemlandet ved en venteperiode ud over de 2 år skal tillægges en gradvis større betydning i vurderingen af, om der er foretaget en rimelig afvejning. EMD anførte i den forbindelse, at selvom EMRK artikel 8 ikke kan anses for at pålægge en stat en generel forpligtelse til at tillade familiesammenføring på dens territorium, kræver konventionens genstand og formål en forståelse og anvendelse af dens bestemmelser på en sådan måde, at de er praktiske og effektive – ikke blot teoretiske og illusoriske i deres anvendelse i en konkret sag.

EMD bemærkede herefter, at indførelsen af den midlertidige beskyttelsesstatus og udskydelsen af retten til familiesammenføring var begrundet i et behov for at kontrollere tilstrømningen til Danmark med henblik på at sikre landets økonomiske velfærd og en effektiv integration af anerkendte flygtninge med henblik på at bevare den sociale sammenhængskraft, og at Danmark ikke havde nogen holdepunkter i EMD's praksis for at vurdere, om en udskydelse af retten til familiesammenføring kunne indføres og i hvor lang tid. Om udskydelsens længde udtalte EMD dog bl.a., at 3 år i alle tilfælde er en lang periode at være adskilt fra sin familie, når et familiemedlem opholder sig i et land karakteriseret ved vilkårlig voldsudøvelse og mishandling af civile, og når det er anerkendt, at der er uoverstigelige forhindringer for udøvelse af familielivet dér.

I forhold til den konkrete sag bemærkede EMD herefter, at mulighederne for at gøre undtagelse fra 3-årsreglen var meget begrænsede og i forhold til klager reelt fungerede som en absolut venteperiode, og at reglerne ikke gav mulighed for at foretage en vurdering af klagers faktiske udsigter til tilbagevenden til hjemlandet. EMD bemærkede endvidere, at klager og hans kone havde været sammen i ca. 25 år, da klager fik beskyttelsesstatus i Danmark, og at det stod klart, at der var uoverstigelige hindringer for at udøve deres samliv i hjemlandet.

EMD konkluderede herefter, at Danmark ikke havde foretaget en rimelig afvejning mellem klagers interesse i at blive familiesammenført med sin kone over for samfundets generelle interesse i at kontrollere indvandring med henblik på at beskytte landets økonomi og sikre en effektiv integration. Danmark havde derfor krænket EMRK artikel 8.

Danmark har som led i implementeringen af dommen fremsendt en handlingsplan til Europarådet den 5. januar 2022, udbetalt erstatning til klageren, meddelt klageren familiesammenføring samt etableret en praksisændring med tilbagevirkende kraft, så der nu administreres i overensstemmelse med dommen. Det indebærer bl.a., at udlændinge med midlertidig beskyttelsesstatus efter udlændingelovens § 7, stk. 3 i en situation, hvor Danmark ikke oplever en massetilstrømning af asylansøgere, meddeles familiesammenføring efter udlændingelovens § 9 c, stk. 1, senest efter 2 år. Regeringen (udlændinge – og integrationsministeren) forventer endvidere i denne samling at fremsætte et lovforslag, der bl.a. skal sikre, at loven afspejler den gældende retstilstand.

I *Abdi mod Danmark* (sagsnr. 41643/19), fandt EMD ved dom af 14. september 2021, at Danmark havde krænket EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv ved at udvise en somalisk statsborger fra Danmark med et indrejseforbud for bestandig på baggrund af kriminalitet begået her i landet.

EMD anførte, at der forelå et indgreb i klagers ret til respekt for privatliv og familieliv i medfør af EMRK artikel 8, men at indgrebet var i overensstemmelse med lovgivningen og forfulgte et legitimt mål om at forebygge uro og forbrydelse. I forhold til, om indgrebet kunne anses for proportionalt, bemærkede EMD indledningsvist, at de nationale domstole havde foretaget en nøje gennemgang af proportionalitetskriterierne, som følger af EMD's praksis vedrørende EMRK artikel 8, men at der skulle meget tungtvejende grunde (very serious reasons) til for at retfærdiggøre udvisningen af klager, som var kommet til Danmark i en ung alder (4 år) og havde tilbragt det meste af sin barndom og ungdom i Danmark.

EMD anerkendte alvorligheden af det strafbare forhold, som førte til udvisningen (ulovlig våbenbesiddelse under særligt skærpente omstændigheder), men bemærkede herefter bl.a., at klager ikke tidligere havde modtaget en advarsel om udvisning eller en betinget udvisningsdom, at klager ikke tidligere var straffet af relevans for sagen, at klager var blevet idømt en relativt mild straf for det forhold, der førte til udvisningen, og at klager kom til Danmark, da han var meget ung og havde boet lovligt i Danmark i ca. 20 år, hvorfor hans bånd til Danmark var stærke, mens hans bånd til Somalia var nærmest ikke-eksisterende.

På den baggrund konkluderede EMD, at udvisningen af klager kombineret med et indrejseforbud for bestandigt var uproportionalt, hvorfor EMD fandt, at Danmark havde krænket EMRK artikel 8.

Danmark anmodede den 15. oktober 2021 om at få dommen indbragt for EMD's Storkammer. EMD meddelte den 17. januar 2022 afslag på regeringens anmodning, hvilket indebærer, at dommen af 14. september 2021 er endelig. Udlændinge- og Integrationsministeriet skal herefter udarbejde en handlingsplan til Europarådet om dommens efterlevelse.

I *Avci mod Danmark* (sagsnr. 40240/19), fandt EMD ved dom af 30. november 2021, at Danmark ikke havde krænket EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv ved for bestandigt at udvise en tyrkisk

statsborger, der var født og opvokset i Danmark, tidligere var idømt en straf på 20 dages betinget fængsel og i den konkrete sag var blev idømt 4 års fængsel for alvorlig narkotikakriminalitet.

EMD fandt at indgrebet i klagerens rettigheder var proportionalt, bl.a. henset til at de danske domstole foretog en grundig afvejning af alle relevante kriterier, der følger af EMD's retspraksis vedrørende EMRK artikel 8, samt at der i tilfælde, hvor en klager er født og opvokset i landet, kræves meget tungtvejende grunde for at udvise ham. De danske domstole tog således højde for en lang række faktorer, herunder kriminalitetens art og alvor samt den idømte straf, at klageren er tidligere straffet, at klageren var født i Danmark og lovligt havde opholdt sig i Danmark i ca. 25 år, og at en permanent udvisning fra Danmark med indrejseforbud for bestandigt ville udgøre en særlig byrde for klageren, men at klageren dog på baggrund af sit kendskab til det kurdiske sprog og kultur havde forudsætningerne for at kunne etablere et liv i Tyrkiet.

For så vidt angår varigheden af indrejseforbuddet i tilknytning til udvisningen bemærkede EMD's flertal, at EMD aldrig har fastsat en nedre grænse for grovheden af de forbrydelser eller længden af de fængselsstraffe, der kan begrunde udvisning. EMD har heller ikke fastslået, hvor stor vægt de respektive kriterier, der skal indgå i proportionalitetsvurderingen, skal tillægges i forhold til hinanden. Dette beror i stedet på en konkret vurdering.

EMD fandt endvidere samlet, at indgrebet i klagers privatliv var understøttet af relevante og tilstrækkelige grunde, at de nationale domstole havde påvist, at der var meget tungtvejende grunde bag klagers udvisning, og at de danske domstole på tilfredsstillende måde tog højde for, hvorvidt udvisningen ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. I den forbindelse bemærkede EMD, at klager med sin kriminalitet udgjorde en alvorlig trussel mod den offentlige orden.

EMD henviste endvidere til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD's praksis, vil kræve vægtige grunde for at tilsidesætte de nationale domstoles vurdering.

Klagers advokat har anmodet om, at sagen indbringes for EMD's Storkammer. Storkammeret ses ikke at have taget stilling til anmodningen endnu.

I sagen *Savran mod Danmark* (sagsnr. 57467/15) fandt EMD's Storkammer den 7. december 2021, at Danmark havde krænket EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv ved at udvise klageren, som var psykisk syg (paranoid skizofren), til Tyrkiet på baggrund af kriminalitet begået her i landet (grov vold med døden til følge). EMD fandt dog samtidig, at Danmark ikke havde krænket EMRK artikel 3 om forbuddet mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf.

Sagen har tidligere været behandlet af et kammer ved EMD, der ved dom af 1. oktober 2019 vurderede, at Danmark ved udsendelsen af klager til Tyrkiet krænkede EMRK artikel 3, bl.a. under henvisning til, at de danske myndigheder burde have sikret sig, at klageren havde en fast og personlig kontaktperson i Tyrkiet, som var passende til klagerens behov. Dette indebar efter den danske regerings opfattelse en ny og anderledes fortolkning af kriterierne for anvendelsesområdet af EMRK artikel 3, således som disse blev opstillet af EMD i *Paposhvili mod Belgien* (sagsnr. 41738/10), dom af 13. december 2016, hvorfor Danmark anmodede om at få sagen henvist til behandling ved EMD's Storkammer, hvilket blev godkendt den 27. januar 2020. Sagen blev herefter forhandlet mundtligt den 24. juni 2020.

Som anført kom Storkammeret ved sin dom af 7. december 2021 – modsat kammeret – frem til, at Danmark ikke havde krænket EMRK artikel 3 om forbuddet mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf ved at udvise klageren til Tyrkiet. EMD anførte i den forbindelse bl.a., at kriterierne for anvendelsesområdet af EMRK artikel 3, således som disse blev opstillet af EMD i *Paposhvili mod Belgien*, er tilstrækkeligt fleksible til også at finde anvendelse i sager om psykisk sygdom. EMD fandt dog ikke, at det var godtgjort, at klagerens udsendelse til Tyrkiet udsatte ham for en alvorlig, hurtig og uoprettelig forværring af hans helbredstilstand, som kunne resultere i intens lidelse eller væsentlig reduktion af hans forventede restlevetid. EMD pegede i den forbindelse bl.a. på, at klager havde sygdomsindsigt og anerkendte sit behov for terapi og samarbejdede herom, og at risikoen for aggressiv adfærd over for andre i forbindelse med et eventuelt tilbagefald ikke kunne siges at føre til intens lidelse for klageren selv.

I forhold til spørgsmålet om EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv bemærkede EMD indledningsvist, at klager, der er tyrkisk statsborger, kom til Danmark, da han var 6 år og derfor havde haft sine formative år i Danmark. EMD fandt på den baggrund, at klager var en "settled migrant" og omfattet af retten til privatliv i medfør af EMRK artikel 8.

Udvisningen af klager til Tyrkiet udgjorde således et indgreb i hans rettigheder efter EMRK artikel 8.

Udvisningen af klager var i overensstemmelse med lovgivningen på daværende tidspunkt og forfulgte et legitimt formål om at forebygge uro og forbrydelse.

I forhold til indgrebets proportionalitet bemærkede EMD bl.a., at en udvisning af en person fra et land, hvor den pågældende har tilbragt hele eller størstedelen af sin barndom og ungdom, kun kan ske på baggrund af meget tungtvejende grunde. EMD anerkendte i den forbindelse, at klager var dømt for forbrydelser af voldelig karakter, men pegede samtidig på, at Østre Landsret ved kendelse af 13. januar 2015 om opretholdelse af udvisningen ikke havde taget højde for, at klager pga. sin psykiske sygdom blev frifundet for straf og i stedet idømt en foranstaltningsdom, og alene i begrænset omfang tog højde for ændringerne i klagerens personlige forhold fra 2009 til 2015, hvor klager havde gennemgået medicinsk behandling for sin psykiske lidelse, herunder risikoen for, at klager ville begå nye strafbare forhold i lyset af hans mentale tilstand og de gavnlige effekter af hans behandling. EMD fandt i lyset heraf samt konsekvenserne af udsendelsen for klageren, at de nationale myndigheder ikke havde taget tilstrækkelig grundigt hensyn til klagerens rettigheder efter EMRK artikel 8 og ikke havde foretaget en rimelig afvejning af hensynet til klagerens rettigheder overfor hensynet til at forebygge uro og forbrydelse.

EMD fandt ligeledes, at Østre Landsret ikke havde taget tilstrækkelig højde for klagers tilknytning til Danmark i forhold til Tyrkiet. EMD tillagde det i den forbindelse særlig vægt, at klager var en ”settled migrant”, som havde boet i Danmark siden han var 6 år.

Desuden pegede EMD på, at de dagældende regler ikke gav mulighed for at foretage en konkret vurdering af varigheden af klagerens udvisning fra Danmark (udvisningen var for bestandig).

EMD fandt på den baggrund, at de nationale myndigheder ikke i tilstrækkelig grad havde inddraget de relevante hensyn og foretaget en rimelig afvejning af klagerens interesser over for statens interesser, hvorfor Danmark havde krænket EMRK artikel 8. Udlændinge- og Integrationsministeriet skal herefter udarbejde en handlingsplan til Europarådet om dommens efterlevelse.

2.2. Afsluttede sager

EMD offentliggjorde i 2021 én beslutning om afslutning af en sag mod Danmark efter EMRK artikel 39 på baggrund af et indgået forlig.

Sagen *Dam mod Danmark* (sagsnr. 1349/21) omhandlede, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 3 (forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf), at klager, en psykiatrisk patient, under en tvangsindlæggelse på psykiatrisk afdeling blev bæltefikseret henholdsvis 25 timer og 35 minutter og 3 timer og 30 minutter. Klager indbragte de to bæltefikseringer for Det Psykiatriske Patientklagenævn, som godkendte iværksættelsen af de to bæltefikseringer. Disse afgørelser blev sidenhen godkendt i byretten, ligesom Østre Landsret stadfæstede byrettens dom.

Danmark har, i lyset af blandt andet afgørelsen i *Aggerholm mod Danmark* (sagsnr. 45439/18) indgået forlig med klager, og har i den forbindelse udbetalt erstatning til klager. EMD har på den baggrund den 2. december 2021 afsluttet sagen.

2.3. Afviste sager

EMD offentliggjorde i 2021 seks beslutninger om afvisning af sager mod Danmark efter EMRK artikel 35 om kriterier for antagelse af en sag til behandling i realiteten.

Sagen *Aziz Thamer Al-Ebrah mod Danmark* (sagsnr. 32834/18) blev den 15. juli 2021 afvist af EMD med henvisning til, at klager ikke havde udtømt nationale retsmidler, jf. EMRK artikel 35, stk. 1 og 4. Sagen omhandlede, hvorvidt det var i strid med EMRK artikel 14 om forbuddet mod diskrimination sammenholdt med artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, at klager fik afslag på en ansøgning om optagelse på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, fordi hun ikke opfyldte kravene i indfødsrets-cirkulæret. Klager lider af paranoid skizofreni og havde på den baggrund anmodet om dispensation fra kravene til dokumentation for danskkundskaber og dokumentation for en bestået indfødsretsprøve. Den 16. februar 2016 meddelte Udlændinge- og Integrationsministeriet klageren afslag på ansøgningen om optagelse på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, idet Folketingets Indfødsretsudvalg ikke havde fundet grundlag for at give dispensation. Ved dom af 25. september 2017 fandt Københavns Byret, at afslaget var i strid med forbuddet mod diskrimination på baggrund af handicap i

EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 8. Klageren ansøgte herefter på ny om dansk indfødsret og fik den 6. april 2018 igen afslag fra Udlændinge- og Integrationsministeriet efter forelægning for Indfødsretsudvalget.

Den 20. december 2019 besluttede Indfødsretsudvalget imidlertid at meddele klageren, hvis sag udvalget havde genåbnet, dispensation fra kravene om dokumentation for dansk kundskaber og dokumentation for at have bestået en indfødsretsprøve. Den 23. juni 2020 blev klageren meddelt dansk indfødsret ved lov med virkning fra den 3. juli 2020.

EMD fandt med henvisning til bl.a. en afgørelse i en tidligere klagesag mod Danmark om afslag på indfødsret (*Nazari mod Danmark*, sagsnr. 64372/11), at klager, som kunne indbringe Udlændinge- og Integrationsministeriets seneste afslag på ansøgningen om optagelse på et lovforslag om indfødsret meddelelse for domstolene, havde adgang til et effektivt retsmiddel i form af domstolskontrol, og at klager ikke havde udnyttet dette. EMD anførte i den forbindelse, at domstolskontrollen udgjorde et effektivt retsmiddel, selv om en dom ikke – idet kompetencen til at tildele dansk statsborgerskab efter grundloven tilkommer Folketinget – kan forpligte Folketinget til at tildele sagsøgeren dansk statsborgerskab. Det skyldes, at de danske domstole har mulighed for at tage stilling til afslagets overensstemmelse med EMRK og, hvis relevant, tilkende klager godtgørelse og/eller erstatning. Da klager ikke havde udtømt de nationale retsmidler, afviste EMD klagen.

Sagen *Johansen mod Danmark* (sagsnr. 27801/19) blev den 3. marts 2022 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4. Sagen vedrørte, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 (om retten til respekt for privatliv og familieliv), at Højesteret ved dom af 19. november 2018 frakendte klageren, der var fundet skyldig i at have ladet sig hverve til og træne af Islamisk Stat (ISIL), sit danske statsborgerskab og udviste ham fra Danmark med indrejseforbud for bestandig.

Klager er født på Færøerne og opnåede ved fødslen både dansk og tunesisk statsborgerskab. Klager er primært opvokset i Danmark og er gift med en dansk statsborger, som han har et barn med. Klager indrejste i 2013 i Syrien og lod sig hverve og træne som kæmper for ISIL, hvilket han i 2018 af Vestre Landsret blev idømt fire års fængsel for i Danmark. Klager var ikke tidligere straffet.

For så vidt angår frakendelsen af det danske statsborgerskab bemærkede EMD i sin afgørelse af 3. marts 2022 for det første, at frakendelsen ikke var vilkårlig. EMD bemærkede i den forbindelse bl.a., at frakendelsen var konsekvensen af klagers dom for en alvorlig terrorforbrydelse og dermed i vid udstrækning et resultat af klagers egne valg og handlinger. EMD bemærkede også, at det er legitimt for et land at tage et fast standpunkt mod de personer, som bidrager til terrorhandlinger.

EMD bemærkede for det andet, at Højesteret havde foretaget en grundig vurdering af konsekvenserne af frakendelsen for klager i lyset af klagers tilknytning til henholdsvis Danmark og Tunesien, herunder at klager fortsat havde et tunesisk statsborgerskab. EMD udtalte i den forbindelse bl.a., at det forhold, at klager havde haft dansk statsborgerskab fra fødslen, ikke ændrede væsentligt ved konsekvenserne af frakendelsen for klager, set i lyset af at klager var dømt for alvorlig terror kriminalitet, som i sig selv udgør en alvorlig trussel mod menneskerettigheder, og som i vid udstrækning viser klagers mangel på tilknytning til Danmark og landets værdier.

For så vidt angår udvisningen for bestandig bemærkede EMD bl.a., at klager i det foreliggende tilfælde udgjorde en alvorlig trussel mod den offentlige orden, at klager havde efterladt sin kone og sit barn i Danmark på eget initiativ for at tage ophold i en krigszone i Syrien, og at klagers kone og barn havde forudsætninger for at kunne følge med klager til Tunesien eller besøge ham dér og kommunikere via telefon/internet. EMD henviste endvidere til, at Højesteret havde foretaget en grundig afvejning af de relevante hensyn.

Sagen *Ahmed mod Danmark* (sagsnr. 16588/20) blev den 3. marts 2022 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4. Sagen vedrørte, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, at Højesteret ved dom af 28. oktober 2019 udviste klageren med indrejseforbud for bestandigt på baggrund af grov vold begået under prøveløsladelse. Klageren var tidligere dømt for fire grove røverier, grov vold og vidnetrusler og var tidligere betinget udvist.

Klager er født i Pakistan i 1990 og kom til Danmark som otteårig. Han har bevaret en vis tilknytning til Pakistan, bl.a. ved ferierejser til landet og ved, at han forstår og taler sproget, der tales i landet. EMD bemærkede i sin afgørelse, at udvisning af en "settled migrant" kræver meget tungtvejende

grunde, og at varigheden af et indrejseforbud skal tillægges betydning ved vurderingen af en udvisning, men at Højesteret havde foretaget en grundig afvejning af de hensyn, der efter EMD's praksis skal inddrages i udvisnings-sager, og at udvisningen for bestandig var underbygget af relevante og tilstrækkelige grunde. EMD henviste herved bl.a. til, at klager i lyset af kriminalitetens art og grovhed udgjorde en alvorlig trussel mod den offentlige orden. EMD henviste endvidere til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD's praksis, vil kræve vægtige grunde for at substituere de nationale domstoles vurdering med sin egen.

Sagen *Abdulji mod Danmark* (sagsnr. 20579/20) blev den 17. marts 2022 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4. Sagen vedrørte, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, at Østre Landsret ved dom af 8. august 2019 udviste klageren med indrejseforbud i 12 år på baggrund af begået narkotikakriminalitet samt deltagelse i modstand mod en politiaktion mod organiseret salg af narkotika. Forholdene var begået i prøvetiden for en betinget udvisning. Klageren var tidligere dømt for bl.a. narkotikakriminalitet og røveri .

Klager er født i 1994 i Danmark og opvokset i Danmark, og han bor sammen med sine forældre og to søskende. Klager er ikke gift og har ikke børn. Klager har nordmakedonsk statsborgerskab og har bevaret en vis tilknytning til Nordmakedonien i form af årlige rejser til landet med henblik på familiebesøg frem til 2017 og ved, at han taler albansk, som der tales af et mindretal i landet. EMD bemærkede i sin afgørelse, at udvisning af en "settled migrant" kræver meget tungtvejende grunde, og at Østre Landsret havde vurderet, om sådanne grunde forelå, samt udtrykkeligt taget stilling til, om udvisning ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. EMD fandt endvidere, at udvisningen i lyset af sagens samlede omstændigheder ikke var uproportional. EMD henviste i den forbindelse til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD's praksis, vil kræve vægtige grunde for at substituere de nationale domstoles vurdering med sin egen.

Sagen *Hussain mod Danmark* (31572/19) blev den 17. marts 2022 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel

35, stk. 3, litra a og stk. 4. Sagen vedrørte, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, at Højesteret ved dom af 6. februar 2019 udviste klager for bestandig på baggrund af bl.a. et groft overfald begået mod en fængselsbetjent samt alvorlige narkotikaforbrydelser. Klager var tidligere dømt for bl.a. narkotikakriminalitet samt overtrædelse af våbenloven og var tidligere betinget udvist. Endelig havde klager været medlem af banden *Loyal to Familia*, der blev opløst ved dom.

Klager er født i Danmark, men har pakistansk statsborgerskab og bevaret en vis tilknytning til Pakistan, bl.a. ved kendskab til pakistansk sprog og kultur samt familie og besøg i landet. Klager var først under udvisningssagen blevet gift i Danmark (ved en muslimsk ceremoni), og havde ikke bopæl med sin ægtefælle. EMD bemærkede i sin afgørelse, at udvisning af en ”settled migrant” kræver meget tungtvejende grunde, og at varigheden af et indrejseforbud skal tillægges betydning ved vurderingen af en udvisning, men at Højesteret havde foretaget en grundig afvejning af de hensyn, der efter EMD’s praksis skal inddrages i udvisningssager, og at udvisningen for bestandig var underbygget af relevante og tilstrækkelige grunde samt var proportional. EMD henviste i den forbindelse bl.a. til, at klager udgjorde en alvorlig trussel for den offentlige orden, og at klager vedvarende havde vist uvilje til at overholde dansk lovgivning. EMD henviste endvidere til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD’s praksis, vil kræve vægtige grunde for at substituere de nationale domstoles vurdering med sin egen.

Sagen *Bajrami mod Danmark* (24379/20) blev den 17. marts 2022 afvist af EMD med henvisning til, at klagen var åbenbart grundløs, jf. EMRK artikel 35, stk. 3, litra a og stk. 4. Sagen vedrørte, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, at Vestre Landsret ved dom af 13. august 2019 udviste klageren for bestandig, idet klageren bl.a. havde begået alvorlig narkotikakriminalitet. Klager var også tidligere dømt for narkotikakriminalitet og var tidligere betinget udvist.

Klager er albansk statsborger og kom til Danmark som 22-årig i 1998. Klager har tre børn i Danmark, men kun kontakt til to, der er mindreårige og bor med deres mor, og klager har bevaret en tilknytning til Kosovo i form af årlige rejser hjem til sine forældre, der bor i landet, ligesom klager både

taler og kan skrive på albansk. EMD bemærkede i sin afgørelse, at varigheden af et indrejseforbud skal tillægges betydning ved vurderingen af en udvisning, men at den narkotikakriminalitet, klager var udvist på baggrund af, havde en sådan karakter, at klager udgjorde en alvorlig trussel for den offentlige orden. EMD forholdt sig endvidere til hensynet til den byrde, det ville være for klagers børn at blive adskilt fra deres far, men fandt ikke, at børnene ville blive påvirket heraf i en sådan grad, at hensynet hertil skulle tillægges større vægt end hensynene til at udvise klager. Domstolen bemærkede i den forbindelse, at klagers børn havde mulighed for at besøge klager i Albanien og kommunikere via telefon/internet. EMD fandt samlet, at de danske domstolene havde foretaget en grundig afvejning af de hensyn, der efter EMD's praksis skal inddrages i udvisningssager, og at udvisningen for bestandig var underbygget af relevante og tilstrækkelige grunde samt var proportional. EMD henviste i den forbindelse også til, at domstolene udtrykkeligt havde taget stilling til, om udvisning ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, og til subsidiaritetsprincippet, hvorefter EMD, når afvejningen er blevet foretaget af de nationale myndigheder i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i EMD's praksis, vil kræve vægtige grunde for at substituere de nationale domstoles vurdering med sin egen.

2.4. Verserende sager

Der verserer i alt otte sager ved EMD, hvori Danmark enten er anmodet om eller har afgivet retlige bemærkninger.

Sagen *M.G. mod Danmark* (sagsnr. 7921/20) vedrører, hvorvidt det var i strid med EMRK artikel 6, stk. 1 om retten til en retfærdig rettergang, at klagers anmodning om en mundtlig høring i en sag om nedsættelse af børnebidrag blev afvist af Familieretten. Familieretten havde i sagen anvendt den forenklede familiesagsproces, hvorefter sagen blev afgjort på baggrund af sagens dokumenter. Familieretten opretholdt herefter Ankestyrelsens afgørelse om, at børnebidraget ikke blev nedsat. Der er forligsfrist i sagen den 22. april 2022.

Sagen *Ilhan mod Danmark* (sagsnr. 41157/20) vedrører, hvorvidt det var i strid med EMRK artikel 8 om retten til privatliv og familieliv at udvise klager med et indrejseforbud for bestandigt. Klager, der er tyrkisk statsborger, blev ved landsretten dømt for bl.a. forsøg på manddrab, men blev frifundet for straf efter straffelovens § 16, da retten fandt, at han på grund af sindssygdom eller en tilstand, der må ligestilles hermed, var utilregnelig i

gerningsøjeblikket. Retten traf i stedet bestemmelse om anbringelse på psykiatrisk afdeling efter straffelovens § 68, 2. pkt. Der er forligsfrist i sagen den 12. maj 2022.

Sagen *El-Asmar mod Danmark* (sagsnr. 27753/19) omhandler, hvorvidt det var i strid med EMRK artikel 3 om forbud mod tortur og nedværdigende eller umenneskelig behandling eller straf, at to fængselsbetjente anvendte peberspray mod klager i en observationscelle, og at klager blev fikseret i ca. 17 timer. Sagen drejer sig endvidere om, hvorvidt politiet har foretaget en effektiv efterforskning af klagerens anmeldelse om vold begået af fængselsbetjente. Et af spørgsmålene i sagen er, om EMRK artikel 3 generelt er til hinder for brug af peberspray i et lukket rum, eller om dette beror på en konkret vurdering. Der er afgivet processkrift i sagen den 1. marts 2022.

I sagen *K.K. og andre mod Danmark* (sagsnr. 25212/21) er spørgsmålet, om det var i strid med EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv at afslå K.K.'s ansøgning om adoption af to børn, der var blevet til gennem en surrogataftale med en kvinde i Ukraine, som den ukrainske kvinde havde modtaget betaling for. K.K. havde sammen med børnenes biologiske far fælles forældremyndighed over børnene, men K.K.'s ansøgning om adoption blev afslået af Statsforvaltningen, hvis afgørelse efterfølgende blev stadfæstet af Ankestyrelsen med henvisning til, at § 15 i adoptionsloven indeholder et ubetinget forbud mod adoption, hvis nogen, der skal afgive samtykke til adoptionen, yder eller modtager vederlag.

Sagen blev af K.K. indbragt for domstolene, hvorefter både byretten og landsretten frifandt Ankestyrelsen. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse. Højesteret fandt dog, at det ubetingede adoptionsforbud i § 15 i adoptionsloven ikke kan opretholdes, da bestemmelsen ikke giver mulighed for at foretage en konkret vurdering af, om adoption vil være bedst for det pågældende barn, hvilket strider mod retten til privatliv efter EMRK artikel 8. Højesteret fandt på den baggrund, at der er behov for, at lovgivningsmagten tager § 15 i adoptionsloven op til overvejelse. Samtidig tilkendegav Højesteret, at indtil der måtte foreligge en ny regulering, følger det af EMRK, at der i sager omfattet af § 15 i adoptionsloven skal foretages en konkret vurdering af, om afslag på adoption vil være i strid med EMRK artikel 8.

På grundlag af en konkret vurdering af den konkrete sag fandt et flertal i Højesteret (fire ud af syv dommere), at den interesse, som børnene havde i at blive adopteret af K.K. – afvejet over for de generelle hensyn til at

beskytte børn mod gennem kommercielle surrogataftaler at blive gjort til genstand for handel og til at modvirke udnyttelse af sårbare kvinder, som § 15 i adoptionsloven bygger på – ikke indebar, at afslag på adoption på daværende tidspunkt måtte anses for en krænkelse af EMRK artikel 8. Danmark har den 18. januar 2022 afgivet processkrift i sagen.

Sagen *Mørck Jensen mod Danmark* (sagsnr. 60785/19), drejer sig om, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK's artikel 7 om ingen straf uden retsregel og artikel 2, stk. 2, i 4. Tillægsprotokol til EMRK om retten til bevægelses- og opholdsfrihed at idømme klageren 6 måneders ubetinget fængsel for overtrædelse af straffelovens indrejse- og opholdsforbud ved at have indrejst og opholdt sig i al-Raqqa-distriktet i Syrien.

Klager blev i både byretten og landsretten fundet skyldig i forsætligt at have opholdt sig i det forbudte område i Syrien og dermed have overtrådt indrejse- og opholdsforbuddet i straffelovens § 114 j. Højesteret stadfæstede landsrettens dom og fandt, at klagers indrejse og ophold i al-Raqqa-distriktet var omfattet af ordlyden af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, sammenholdt med § 1, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelsen om forbud mod indrejse eller ophold i visse konfliktområder. Endvidere fandt Højesteret, at straffelovens § 114 j efter ordlyden og forarbejderne også omfattede tilfælde som det foreliggende, hvor en person havde kæmpet mod en terrororganisation. Højesteret fandt også, at ophævelsen af bekendtgørelse nr. 1200 af 28. september 2016 var en følge af en ændret faktisk situation i Syrien, der var indtrådt efter gerningstidspunktet, og som derfor beroede på ydre, strafskylden uvedkommende forhold, og klagers handlinger skulle derfor bedømmes efter den straffelovgivning, som var gældende på gerningstidspunktet. Højesteret fandt endvidere, at domfældelsen af klager hverken var i strid med artikel 7 i EMRK eller artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til EMRK.

Højesterets flertal (fem ud af syv dommere) fandt, at straffen skulle fastsættes til 6 måneders ubetinget fængsel. Et mindretal på to dommere fandt, at straffen skulle fastsættes til 3 måneders betinget fængsel, bl.a. henset til, at det måtte anses for en formildende omstændighed, at klager deltog i væbnet kamp imod IS. Danmark har den 19. januar 2022 afgivet processkrift i sagen.

I sagen *Bjerg mod Danmark* (sagsnr. 11227/21) er spørgsmålet, hvorvidt det er i strid med EMRK artikel 5, stk. 4 om prøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed, at der efter dansk ret ikke er mulighed for at få prøvet en

administrativ beslutning om indlæggelse på psykiatrisk hospital i henhold til en behandlingsdom.

Klager blev for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 (vold eller trussel om vold mod offentligt ansatte) og § 123 (forulempelse af vidner mv.) dømt til behandling på psykiatrisk afdeling med mulighed for udskrivning og genindlæggelse efter overlægens og Kriminalforsorgens bestemmelse, jf. straffelovens § 69, jf. § 68, 2. pkt. Længstetiden for ophold i institution blev fastsat til et år, men der blev ikke fastsat en længstetid for selve foranstaltningen. Klager blev herefter i løbet af 2018 gentagne gange indlagt i henhold til behandlingsdommen, hvorefter han indbragte spørgsmålet om genindlæggelsernes lovlighed for byretten.

Både byretten og landsretten fandt, at der var adgang til domstolsprøvelse af beslutningerne om genindlæggelse og godkendte indlæggelserne. Sagen for Højesteret angik særligt, om der efter straffelovens § 72, stk. 2, er adgang til domstolsprøvelse af beslutningerne om genindlæggelse. Højesteret fastslog ved kendelse, at en administrativ beslutning om genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom, som hjemler genindlæggelse, ikke er omfattet af ordlyden af straffelovens § 72, stk. 2. Højesteret fastslog endvidere, at der ingen holdepunkter i lovforarbejderne er for, at sådanne beslutninger skal anses for omfattet af bestemmelsen. Højesteret fandt herefter, at bestemmelsen derfor ikke omfatter en situation som den foreliggende, hvor der er truffet en administrativ beslutning om genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom. Med henvisning til, at der efter straffelovens § 72, stk. 2, er mulighed for hvert halve år at få domstolsprøvelse af, om den idømte foranstaltning skal ændres eller ophæves, fandt Højesteret endvidere, at der ikke er grundlag for at antage, at dette resultat vil være i strid med artikel 5, stk. 4, i EMRK. Danmark har den 18. januar 2022 afgivet processkrift i sagen.

Sagen *Lings mod Danmark* (sagsnr. 15136/20) omhandler, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 10 om retten til ytringsfrihed at idømme klager en betinget fængselsdom for overtrædelse af straffelovens § 240 (om medvirken til selvmord. Klager blev ved landsretten idømt 60 dages betinget fængsel for bl.a. at have vejledt personer om metoder til at begå selvmord.

Klager blev i både byretten og landsretten fundet skyldig i et forhold af forsøg på medvirken til selvmord efter straffelovens § 240, jf. § 21, ved i forning med en anden læge at have skaffet receptpligtig medicin til en tredje

person (A) velvidende, at denne person ønskede at begå selvmord. Klager blev ligeledes fundet skyldig i to forhold af overtrædelse af straffelovens § 240 om medvirken til selvmord, i det ene forhold ved via en kontakt at have skaffet medicin til en person (B) velvidende, at medicinen skulle bruges til personens selvmord, og i det andet forhold ved i en mailkorrespondance med en anden person (C) at have vejledt hende om konkrete metoder til at begå selvmord.

Ved dom af 23. september 2019 stadfæstede Højesteret landsrettens dom. For så vidt angår dét af sagens forhold, hvor klagers medvirken udelukkende bestod i rådgivning af person C, fandt Højesterets flertal (tre ud af fem dommere), at klager havde foretaget en konkretiseret og væsentlig medvirken til personens selvmord, og at rådgivningen efter sin karakter ikke var straffri som følge af, at rådgivningen tog udgangspunkt i en generel lovligt offentliggjort vejledning om selvmord. Efter flertallets opfattelse var der ikke grundlag for at fastslå, at domfældelse ville være i strid med EMRK artikel 10. Højesterets mindretal (to dommere) fandt derimod, at klageren skulle frifindes i dette ene af sagens tre forhold, idet klager ikke havde givet oplysninger, der ikke allerede fremgik af hjemmesiden, og idet han hverken havde opfordret eller opmuntret modtageren til at begå selvmord, hvorfor oplysningerne i sig selv ikke kunne anses for strafbar medvirken. Mindretallet fandt, at frifindelse også måtte anses for bedst stemmende med EMRK artikel 10. Danmark har den 10. september 2021 afgivet processkrift i sagen.

Sagen Duarte Agostinho m.fl. mod Portugal og 32 andre konventionsstater (sagsnr. 39371/20), drejer sig om 33 konventionsstater, herunder Danmarks, udledning af drivhusgasser, der bidrager til global opvarmning og bl.a. kan resultere i hedeølger, der ifølge klagerne kan påvirke klagernes levevilkår og sundhed. Klagerne gør bl.a. gældende, at de indklagede stater ikke har overholdt deres forpligtelser i medfør af EMRK artikel 2 om retten til liv og artikel 8 om ret til respekt for privatliv og familieliv, læst i sammenhæng med disse stater forpligtelser i medfør af Parisaftalen.

Danmark har – ligesom de 32 andre konventionsstater – den 15. januar 2021 informeret EMD om, at Danmark ikke anser sagen for egnet til at blive løst ved forlig, samt anmodet EMD om at forholde sig til, om klagen kan antages til realitetsbehandling, jf. EMRK artikel 29, stk. 1. Danmark har den 27. maj 2021 afgivet processkrift i sagen.

2.5. Tredjepartsinterventioner

I 2021 har Danmark i to sager ved EMD afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36.

Den første sag, *Grzeda mod Polen* (sagsnr. 43572/18), drejer sig om, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 6 om retten til en retfærdig rettergang og artikel 13 om adgangen til effektive retsmidler, at klager den 6. marts 2018 ex lege (ved en lovændring) – som led i en reform af domstolssystemet i Polen – fik tilendebragt sin embedsperiode som juridisk medlem af Domstolsrådet (NCJ) før udløbet af et forfatningssikret fireårigt mandat, og at han ikke havde adgang til prøvelse heraf. Sagen er blevet henvist til behandling ved EMD's Storkammer. Danmark afgav den 10. maj 2021 tredjepartsindlæg i sagen. Afgivelsen af indlægget var i tråd med tidligere danske indlæg i retssager om retsstatsprincippet ved EU-Domstolen og skal ses i lyset af den danske interesse i bl.a. et uafhængigt og velfungerende polsk retssystem og en stærk beskyttelse af retsstatsprincippet.

EMD fandt ved sin dom af 15. marts 2022, at Polen havde krænket EMRK artikel 6. EMD udtalte i den forbindelse bl.a., at den forfatningssikrede ret til et fireårigt mandat i Domstolsrådet kunne anses som en civil rettighed omfattet af artikel 6's beskyttelsesområde, herunder at udelukkelsen af adgangen til at få prøvet den tidlige tilendebringelse af embedsperioden i Domstolsrådet ikke var objektivt begrundet. EMD bemærkede herved bl.a., at Domstolsrådet (der er enekompetent til at indstille dommerkandidater) har til opgave at sikre det polske domstolssystems uafhængighed, og at en stat, der er baseret på retsstatsprincippet, ikke kan have en interesse i at udelukke prøvelsesadgangens grundlæggende beskyttelse af en civil rettighed, der er tæt forbundet med beskyttelsen af domstolssystemets uafhængighed. EMD bemærkede endvidere, at medlemmer af den dømmende magt – ligesom andre borgerne – skal beskyttes mod vilkårlighed fra den lovgivende og udøvende magt, og at kun muligheden for prøvelse ved et uafhængigt juridisk organ af foranstaltninger så som tilendebringelse af en embedsperiode kan sikre dette.

EMD fandt herefter – under henvisning til bl.a. Domstolsrådets særlige rolle i at beskytte domstolssystemets uafhængighed – at der i forbindelse med tilendebringelsen af embedsperioden for medlemmer af Domstolsrådet skulle gælde en processuel beskyttelse svarende til beskyttelsen af dommere, der afskediges. EMD pegede endvidere på den stærke offentlige interesse i at opretholde den dømmende magts uafhængighed og på behovet for

at se udelukkelsen af prøvelsesadgangen i sammenhæng med de øvrige elementer af de polske domstolsreformer, som har ført til svækkelse af domstolens uafhængighed og overholdelse af retsstatsprincippet.

EMD konkluderede samlet, at Polen havde krænket kernen i klagers rettigheder efter artikel 6 ved at udelukke klager fra adgang til retlig prøvelse af tilendebringelsen af hans mandat i Domstolsrådet.

Den anden sag, *Christensen mod Rusland* (sagsnr. 44386/19), vedrører, hvorvidt det var i overensstemmelse med EMRK artikel 9 om retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed alene eller læst sammen med EMRK artikel 11 om retten til forenings- og forsamlingsfrihed at idømme klager fængselsstraf for at have fortsat aktiviteter for Jehovas Vidner i byen Orjol i form af kollektive gudstjenester, efter at organisationen for Jehovas Vidner i Orjol (Oryol LRO) blev tvangsopløst ved dom med henvisning til, at organisationen var ekstremistisk. Sagen har været behandlet samlet med *Christensen mod Rusland* (sagsnr. 39417/17) (tredjepartsindlæg afgivet i april 2018) vedrørende varetægtsfængslingen af klager, som er dansk statsborger, på baggrund af klagers ovennævnte aktiviteter. Danmark har afgivet tredjepartsindlæg i sagen den 15. september 2021.

2.6. Status i sager som Danmark tidligere har intervenseret i

Ud over de ovennævnte sager, hvori Danmark har afgivet tredjepartsindlæg i 2021, verserede der fem sager ved EMD, hvori Danmark tidligere har afgivet tredjepartsindlæg efter EMRK artikel 36.

Den ene sag, *Abdi Ibrahim mod Norge* (sagsnr. 15379/16), blev behandlet af EMD's Storkammer og omhandlede, hvorvidt de norske myndigheders fratagelse af klagerens forældremyndighed over hendes søn og deres samtidige tilladelse til bortadoption af sønnen var i strid med klagerens rettigheder efter bl.a. artikel 8 om retten til privatliv og familieliv og artikel 9 om retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed. I sagen blev klagers muslimske søn anbragt i – og senere bortadopteret til – en kristen plejefamilie, selv om klageren anmodede om, at sønnen skulle anbringes i en muslimsk eller somalisk plejefamilie.

EMD's kammer traf afgørelse i sagen den 17. december 2019. Kammeret fandt, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 8. Der blev i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at de norske myndigheder ikke aktivt havde arbejdet for at opretholde kontakten mellem klager og barnet med henblik på

genforening. EMD konstaterede endvidere, at de norske myndigheder ikke havde lagt fornøden vægt på klagers synspunkter og interesse i opretholdelsen af den familiemæssige forbindelse til sit barn. EMD undlod at tage direkte stilling til spørgsmålet om krænkelse af religionsfriheden efter EMRK artikel 9.

Afgørelsen blev efterfølgende indbragt for Storkammeret efter anmodning fra klageren, der har gjort gældende, at anbringelsen af sønnen hos en kristen plejefamilie og familiens efterfølgende adoption af ham indebar en krænkelse af klagerens religionsfrihed efter EMRK artikel 9. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 2. oktober 2020.

Den 10. december 2021 blev der afsagt dom ved EMD's Storkammer. Storkammeret fandt ligesom kammeret, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 8. Storkammerets konklusion byggede på mange af de samme argumenter som kammerafgørelsen og hvilede tillige eksplicit på en fortolkning af artikel 8 set i lyset af artikel 9. Det fremgår i den forbindelse bl.a. af Storkammerets dom, at sikring af regelmæssig kontakt mellem barnet og klageren – udover at have medvirket til at muliggøre en senere genforening af moder og barn – også kunne have medvirket til at imødekomme klagerens ønske om at barnet bevarede visse bånd til sin kulturelle og religiøse baggrund (hvilket ikke havde kunnet imødekommes ved placering i en somalisk plejefamilie, idet de norske myndigheder ikke havde kunnet finde en sådan plejefamilie).

Den anden sag, *HF og MF mod Frankrig* (sagsnr. 24384/19), vedrører en kvindelig fransk statsborger, som i 2014 sammen med sin partner udrejste af Frankrig for at indrejse i et område i Syrien kontrolleret af Islamisk Stat (ISIL). Under opholdet fik parret to børn. Siden februar 2019 har kvinden og børnene været fængslet i det nordøstlige Syrien i Al-Hol-lejren kontrolleret af SDF (Syrian Democratic Forces). Der er i Frankrig udstedt en arrestordre på kvinden for medvirken til terrorisme. Klagerne, der er forældre til kvinden, har anmodet de franske myndigheder om, at kvinden og børnene hjembringes til Frankrig. Sagen rejser bl.a. spørgsmålet, om kvinden og børnene er under fransk jurisdiktion efter EMRK artikel 1, og dermed om Frankrig er forpligtet efter konventionen over for kvinden og børnene. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 20. juli 2020. Desuden har Danmark bidraget til et mundtligt indlæg afholdt af Storbritannien og Nederlandene den 29. september 2021 på vegne af en række intervenerende stater, herunder Danmark.

Den tredje sag, *Humpert mod Tyskland* (sagsnr. 59433/18), omhandler, hvorvidt det tyske forbud mod, at tjenestemænd strejker, samt muligheden for at give disciplinære sanktioner for deltagelse i strejker, udgør et uproportionalt indgreb i EMRK artikel 11 (retten til forsamlings- og foreningsfrihed, der tillige beskytter retten til at danne fagforeninger og retten til at strejke). Endvidere omhandler sagen, hvorvidt forbuddet udgør diskrimination i strid med EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 11, idet offentligt ansatte lærere, der ikke er tjenestemandsansatte, har ret til at strejke. Efter det oplyste minder det tyske tjenestemandssystem om det danske tjenestemandssystem, bl.a. fordi begge systemer opererer med et forbud mod at strejke samt mulighed for, at der kan gives disciplinære sanktioner for deltagelse i strejker. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 30. januar 2020.

Den fjerde sag, *M.T. m.fl. mod Sverige* (sagsnr. 22105/18), omhandler, hvorvidt det er i strid med EMRK artikel 8 om retten til privatliv og familieliv), at Sverige har givet afslag på familiesammenføring til en mindreårig syrisk flygtning med midlertidig subsidær beskyttelsesstatus. Sagen har dansk interesse, idet den svenske ordning – ligesom de danske regler om udskydelse af adgangen til familiesammenføring for udlændinge med midlertidig beskyttelsesstatus – indebærer en midlertidig udskydelse af adgangen til familiesammenføring for visse grupper af flygtninge. Sagen minder om den danske sag, *M.A. mod Danmark* (sagsnr. 6697/18), der er omtalt ovenfor, og som der nu er afsagt dom i. Danmark afgav den 2. september 2019 et tredjepartsindlæg i sagen.

Den femte sag, *Christensen mod Rusland* (sagsnr. 39417/17), som også er omtalt under pkt. 2.5, har været sambehandlet med sagen *Christensen mod Rusland* (sagsnr. 44386/19), som Danmark afgav tredjepartsindlæg i i 2021. Sagen vedrører, om en dansk klagers anholdelse og efterfølgende varetægtsfængsling var i strid med EMRK artikel 9 om retten til religionsfrihed alene eller sammenholdt med forbuddet mod diskrimination i EMRK artikel 14 og EMRK artikel 5, stk. 3, om retten til frihed og sikkerhed. Danmark afgav tredjepartsindlæg den 10. april 2018. Sagen er anket i Rusland, og det er forventningen, at EMD vil afvente ankesagens udfald.

3. FN's komitéers udtalelser i klagesager mod Danmark fra 1. marts 2021 til og med 17. marts 2022

Danmark har tiltrådt den individuelle klageadgang til FN's Menneskerettighedskomité, FN's Handicapkomité, FN's Torturkomité, FN's Kvindekomité, FN's Racediskriminationskomité og FN's Børnekomité.

Komitéernes udtalelser er ikke retligt bindende for Danmark.

I det følgende redegøres der for komitéernes udtalelser i klagesager mod Danmark i perioden fra 1. marts 2021 til 3. marts 2022, hvor der er blevet udtalt kritik af Danmark. Det bemærkes, at redegørelsen ikke omfatter sager, som er blevet lukket eller afvist, fordi komitéerne af formelle eller indholdsmæssige grunde har fundet klagerne grundløse.

3.1. FN's Menneskerettighedskomité

FN's Menneskerettighedskomité fremkom med tre udtalelser i klagesager mod Danmark i 2021. I to af sagerne udtalte FN's Menneskerettighedskomité kritik af Danmark.

Den ene klagesag *A.M.F. og A.M. mod Danmark* (sagsnr. 2651/2015) omhandlede, hvorvidt udsendelsen af en etiopisk statsborger og dennes søn til Etiopien ville være i strid med artikel 6 om retten til liv, artikel 7 om forbud mod tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf og artikel 24, stk. 1 om beskyttelse af mindreårige i FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (CCPR). Flygtningenævnet gav klagerne afslag på asyl med den begrundelse, at klagerne ikke risikerede at blive udsat for behandling i strid med CCPR ved en tilbagevenden til Etiopien, ligesom klagernes personlige forhold og familieforhold ej heller udgjorde en tilstrækkelig begrundelse for asyl.

Menneskerettighedskomitéen fandt i sin udtalelse af 22. juli 2021, at en udsendelse af klagerne til Etiopien uden gennemførelse af en procedure, som garanterer en behørig vurdering af den risiko, som klagerne står overfor ved udsendelse, vil udgøre en krænkelse af artikel 6 og 7 i CCPR. Komitéen fandt således, at de danske myndigheder ikke i tilstrækkelig grad havde foretaget en individuel vurdering af de faktorer som klager havde fremført udgjorde en reel risiko for behandling i strid med CCPR. Flygtningenævnet har den 9. december 2021 genoptaget sagen, og har i den forbindelse udsat klagernes udrejsefrist.

Den anden klagesag *M.N. mod Danmark* (sagsnr. 3188/2018) vedrørte spørgsmålet, om en iransk statsborger kunne udsendes til Iran eller om det ville være i strid med artikel 6 om retten til liv og artikel 7 om forbud mod tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf i CCPR. Flygtningenævnet havde givet klager afslag på asyl med begrundelsen, at klager ikke i tilstrækkelig grad – bl.a. da visse påstande ikke var fundet troværdige – havde vist, at han ville være i særlig individuel risiko for forfølgelse eller mishandling, hvis han vendte tilbage til Irak.

Menneskerettighedskomiteén udtalte den 22. juli 2021, at en udsendelse af klageren til Iran uden gennemførelse af en procedure, som garanterer en behørig vurdering af den risiko, som klagerne står overfor ved udsendelse, vil udgøre en krænkelse af artikel 6 og 7 i CCPR. Komiteén fandt i den forbindelse, at de danske myndigheder fejlagtigt havde undladt i tilstrækkelig grad at tage højde for mulige konsekvenser af en udsendelse for klager, herunder andre konsekvenser end henrettelse, som klager kunne blive udsat for. Flygtningenævnet har den 21. december 2021 genoptaget sagen.

3.2. FN's Handicapkomité

FN's Handicapkomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2021.

3.3. FN's Torturkomité

FN's Torturkomité fremkom med én udtalelse i klagesager mod Danmark i 2021. Der blev ikke udtalt kritik af Danmark.

3.4. FN's Kvindekomité

FN's Kvindekomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2021.

3.5. FN's Racediskriminationskomité

FN's Racediskriminationskomité fremkom ikke med nogle udtalelser i klagesager mod Danmark i 2021.

3.6. FN's Børnekomité

FN's Børnekomité fremkom med en udtalelse i en klagesag mod Danmark i 2021. I sagen udtalte FN's Børnekomité kritik af Danmark.

Klagesagen, *Y.A.M. mod Danmark* (sagsnr. 83/2019) vedrørte, hvorvidt udsendelsen en somalisk mor og hendes datter til Somalien ville være i strid

med artikel 3 og 19 om hhv. barnets tarv og bl.a. forbud mod diskrimination og beskyttelse mod enhver form for vold eller mishandling i FN's Konvention om Barnets Rettigheder (CRC). Flygtningenævnet havde givet afslag på asyl til datteren, bl.a. fordi klagers baggrund var udokumenteret, og klagers troværdighed generelt var svækket. Ligeledes fandt Flygtningenævnet, at klager havde mulighed for at beskytte sin datter mod kvindelig omskæring efter en udsendelse til Somalia.

Børnekomitéen konkluderede i deres udtalelse af 4. februar 2021 bl.a., at de danske myndigheder undlod at foretage en tilstrækkelig konkret vurdering af situationen for klager og hendes barn og at tage hensyn til barnets tarv og ved vurderingen af den påståede risiko for, at klagers datter ville blive udsat for kvindelig omskæring ved udsendelse til Somalia. Udsendelse af klager og hendes datter til Somalia ville derfor udgøre en krænkelse af artikel 3 og 19 i CRC.

Flygtningenævnet genoptog på den baggrund den 16. marts 2021 sagen. Den 7. juni 2021 blev klager og dennes datter meddelt opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, stk. 1.